5. ОПОЗИЦИЈА

„Мислим да смо далеко од грађанског рата, али нам предстоје врло тешки преговори, преговарачи ће излазити са максималним захтевима да би се онда негде срели“ — каже проф. др Драгољуб Мићуновић, председник Демократске странке

5. УПРАВА

„Досадашњи модел правне државе своди се на правом регулисану принуду,а неадекватном реформом администрације доводи се у питање и економска реформа“ — каже др Стеван Лилић, професор Правног факултета у Београду

6. ЗАКОНИ

Какве промене предлаже Савезно извршно веће у Закону о друштвеном капиталу? Како обезбедити равноправност својинских облика? Шта све чини имовину предузећа? Све о деоницама, начину издавања, наплати...

10. КУЛТУРА

„Будва је и данас без иједног квадратног метра затвореног сценског простора, јер се при изградњи хотела више бринуло о политичким скуповима него о умјетности“ — каже Бранислава Лијешевић, директор будванског „Града театра“

Четвртак, 19. јул 1990.
Година LXIX
Број 201
Цена 5 динара
(за иностранство)
2 DEM

ПЛАВ
ПЛАВЉАНКА
11000 БЕОГРАД
Велизара Косановића 2

В. Д. директора и
главни и одговорни уредник
Манојло Вукотић

БОРБА

EKSKLUZIVNO
JUGODRVO
ITALIJANSKI NAMEŠTAJ NA KREDIT
● OD TRI DO ŠEST MESECI ● BEZ UČEŠĆA
● SALON U TRŽNOM CENTRU — NOVI BEOGRAD ● TELEFON: 011/600—898

АНТЕ МАРКОВИЋ РАЗГОВАРАО СА ПРИВРЕДНИЦИМА О НАЦРТУ ЗАКОНА О ДРУШТВЕНОМ КАПИТАЛУ

Минимум потреса — максимум демократије

Анте Марковић: Нови ефикасни тржишно развојни систем хоћемо да изградимо максимално демократским методама ● Жарко Приморац: наука би могла постати јефтин плен ● Радосав Секулић: Права, а не књиговодствена вредност капитала ● Митја Светеј: Овако како је предложено до реприватизације друштвене својине стићи ћемо ко зна кад — сувише је споро

Београд. — Да, по свој прилици, поверење југословенских привредника Анте Марковић ужива у несмањеним количинама, те да он, опет, уме да се са њима у комуникацији нађе на истој таласној дужини, чак и кад мисле понешто различито, сведочи и јучерашња готовочетворочасовна размена мишљења премијера и његовог тима, с једне и четрдесетак представника познатих југословенских фирми, с друге стране о пакету законских

ДРУГИ КОРАК РЕФОРМЕ: Са јучерашњег разговора у Савезном извршном

Држава и деонице

Одговарајући на бројне примедбе привредника у вези интерних деоница, и на питање

Сматра и да није логично да се акције радницима изван „своје“ фирме не могу продавати са попустом, ако то право има запослени у тој фирми и са само месец дана рада.

Катић је приметио и да има проблема са откупом стажа и отпремнинама „вишка радника“, које иду на терет фондова заједничке потрошње, а требало би да терете трошкове.

Износећи низ података о досадашњем искуству у трансформисању „Емоне“, **Митја Светеј** сматра да предложени начин промене структуре капитала, односно власништво у предузећу значи сувише спор процес. После десет година, по неким показатељима, тек седам до осам одсто капиталаби прешло у приватне руке радника, што није довољан стимуланс за улазак у

Брак из рачуна

Нагласивши да овакве и сличне консултације и самој влади много помажу да „пакете“ и решења не предлаже из канцеларијског стола, него из живота и за живот, Анте Марковић је предложио, а привредници прихватили да се за будуће заједничко деловање формира заједничко стручно-консултативно тело.

Тај скуп представника неколико најуспешнијих југословенских фирми, СИВ-а и Скупштине био би институционализован као трајни облик сарадње државе, парламента и привреде за предлагање и узајамно проверавање предлога од виталног интереса за развој друштва и озакоњење неких решења.

њима да о вишку радника брине само предузеће, јер оно за то нема средстава, а ни у свету се то тако не ради.

Јерко Дукић, директор у „Раду Кончару“ приговара што није прецизиран начин купопродаје деоница у холдинг предузећима. Сматра за то да није добро реше

ма капитал јесте у центру, али се и о социјалној правди о људима који су деценијама радили у друштвеним предузећима мора водити рачуна. Из тих и других разлога казао је Марковић, поновна су решења која не мањи

ЕКСКЛУЗИВНО

УПОТРЕБА СРБИЈЕ

Оптужбе и признања Драгослава Драже Марковића

intervju PROF. DRAGOLJUB MIĆUNOVIĆ, PREDSEDNIK DEMOKRATSKE STRANKE

Prošlost ne možemo izmeniti

Nikog nisam maltretirao na Golom otoku ● Ni povelja UN ni međunarodni paktovi ne poznaju pravo na otcepljenje ● Mislim da neće biti rata, ali nam predstoje vrlo teški pregovori ● Prema nacrtu novog Ustava Srbije, predsednik nikome ne odgovara ● Voleli bismo da i srpske demokratske stranke u Hrvatskoj i BiH pored nacionalnog sačuvaju i demokratski predznak

Kakve su šanse stranki koje ne bi da svoje programe svedu isključivo na obećavanje ćelavima nacionalnih perika, ali u generalnoj političkoj histeriji osećaju da im jedan od prioriteta ipak mora biti zaštita interesa nacije u kojoj deluju? Sledi li im neminovno sudbina Buridanovog magarca, ili postoji mogućnost nalaženja ravnoteže između demokratskog i nacionalnog?

Na ovo, ali i na druga pitanja o perspektivama Jugoslavije i Srbije iz ugla Demokratske stranke sa sedištem u Beogradu — odgovara njen predsednik, prof. Dragoljub Mićunović, čovek koji je 1968. godine proteran sa Filozofskog fakulteta u Beogradu zbog vođenja studentskih pobuna. Sve u svemu, sa Univerziteta je bio prognan ukupno 15 godina sve do prošlogodišnjeg ponovnog izbora na Filozofski fakultet.

Proteklih dana je istovremeno predsedavao Glavnim odborom stranke čijih desetak hiljada članova u septembru treba da dobije konačan program, spremao se za put u SAD gde će između ostalog onda reći onima, koji u tom grehu istrajavaju?

U svakom slučaju, ne ostaje mi ništa drugo nego demanti, tužba i cela moja biografija u poslednjih 40 godina tokom kojih sam prošao sve represivne mere — osim streljanja — koje je ova država primenjivala. Bio sam hapšen, pasoš mi je oduzet pet godina, bio sam bez posla sedam godina, van fakulteta petnaest godina... S druge strane, potpisao sam sve peticije koje su se uopšte pojavile protiv represija vlasti — i to u vremenima koja su bila mnogo opasnija, teža, „vunena" za Brozove vladavine.

Avnojska fikcija

● Vaša stranka rešenje jugoslovenskog rebusa isključivo vidi u Federaciji. Zašto?

— Zbog privrženosti načelima političke demokratije i zato što smatramo da je demokratska jugoslovenska federacija, između ostalog i najbolja opcija za jedan srpski nacionali program.

Srbi su narod raseljen po čitavoj Jugoslaviji i vrlo je značajno da budu zaštićeni opštim načelima ljudskih prava unutar jedne države kakva je federacija u kojoj bi, bez obzira na etnicitet i veroispovest, bili zaštićeni i kao građani jedne zajedničke državе. Konfederacija je nešto drugo — to je savez država koje kao samostalne države u svojim rukama imaju i velike nadležnosti — što znači da mogu da regulišu i ova prava, ali je pitanje koliko će mogući različiti režimi hteti da to štite.

Federacija, kako je mi zamišljamo i kakva je posle rata kratko vreme i bila, imala bi dvodomnu skupštinu sastavljenu od Veća građana i Veća naroda. Tek tako svaki pojedinac, kao građanin može uneti svoj deo suvereniteta u narodni suverenitet.

● Kako bi se u generalnoj jugoslovenskoj histeriji mogao prevazići strah od načela jedan čovek — jedan glas, i majorizacije većinske nacije po tom principu?

— Mislim da nije upitno da zasta sva vremena rešili nacionalno pitanje kao što je AVNOJ.

Mislim, međutim, da je to pitanje mnogo složenije, da mora postojati mnogo uređeniji i jasniji način na koji se država može razgraditi, kao što postoje određeni načini na koji se države i stvaraju. Apsurdno je i neizvodljivo da bilo ko sebe jednostavno proglasi samostalnim, bilo u parlamentu, bilo na ulici. Zato je za mene preduslov svakog rešavanja situacije u Jugoslaviji dolaženje do ustavotvornog parlamenta preko kojeg bi se svi građani Jugoslavije preko svojih predstavnika izjasnili o Jugoslaviji.

Bučanje na mitinzima

● Znači li to da mslite da pravo na otcepljenje nije legitimno pravo?

— Takozvano pravo naroda na samoopredeljenje do otcepljenja sadržano je u socijalističkim ustavima i veoma je demagoški postavljeno, ali to pravo niko nije imao mogućnosti da iskoristi. Kad su neki počeli da ga pokreću, pokazalo se da to pravo ima velikih manjkavosti.

se on žalio ako mu ne daju da se otcepi pa da mu taj neko kaže — izvolite, otcepite se. Pored narodnog, naime, postoji još i državni suverenitet, koji je garancija prava države na određene granice, kao prava koje vam priznaju druge države. Prema tome, zadatak UN je da pomogne svakoj državi protiv separatizma u njoj samoj, što znači da država jedna drugoj garantuje nepovredivost granice. Stvar se onda vraća na dogovor svake zemlje unutra i tu nema igara svršenog čina, zato što ovo pravo otcepljenja pogađa i druge, a čim pogađa drugog, onda je to uslovno pravo, o kome se mora pregovarati.

● Znači li to, sve u svemu, da mislite da je konfederacija korak bliže građanskom ratu?

— Mislim da smo ipak daleko od građanskog rata. Znam da je apsolutno poverenje u racionalnost opasna stvar, ali jedno je bučati na mitinzima i zborovima, a sasvim je drugo da sve to postane neka realnost. Međutim, verujem da nam predstoje veoma, veoma teški pregovori. Pregovarači će izlaziti sa maksimalnim zahtevima

RATA NEĆE BITI: Prof. dr Dragoljub Mićunović

vodinu koja ima kulturne etničke i istorijske specifičnosti zatiranje pokrajina je stvar koju treba dobro promisliti i videti kako to novim Ustavom najbolje regulisati. U srpskom parlamentu koji neće biti jednopartijsko komunistički, koji će bez ikakvih predrasuda i uvažavanja kontinuiteta sa AVNOJ-em, zajedno sa legitimnim predstavnicima Albanaca, Mađara i drugih rešavati ovo pitanje će se rešavati, nadam se demokratski i razumno.

Sadašnje stanje u pokrajini Kosovo izazvano je nerazumnom odlukom kosovske Skupštine da neustavno proglasi svoju samostalnost. Svaki protivustavni čin normalno, izaziva reakciju države da štiti ustavnost svim sredstvima pravne prinude. To je legitimni akt srpske države.

● Nije uvažen zahtev opozicije da Ustav Srbije piše višestranačka skupština. Šta sad mislite o tom prvom tekstu Ustava?

— Pored nelegitimnosti jednopartijske Skupštine za donošenje takvog Ustava, prigovor samom nacrtu teksta može se staviti insistiranjem na društvenoj svojini koja je temelj dosadašnjeg poretka. Bez obzira što se garantuje ravnopravnost oblika svojine — ostaje problem političke moći, koja će proizilaziti iz raspolaganja društvenom svojinom. Drugo, nejasno je uvođenje predsedničkog sistema. Koliko sam video u tim prvim skicama Ustava predsednik nikome ne odgovara, niti ga iko može smeniti, a on može, u određenim uslovima čak raspustiti Skupštinu. To odudara od demokratskih intencija, koje zahtevaju znatnije udaljavanje od autokratske i autaritarne vladavine.

● Koji su ciljevi, mogućnosti i granice saradnje opozicije u Srbiji do izbora?

— Za našu stranku je svakako najbolje da samostalno gradi svoj imidž, da bude prepoznatljiva i

Nudimo više zdravlja

● Za razliku od većine drugih stranaka, vi gradite i ekonomski program?

— Da, oformili smo Komisiju od mladih stručnjaka. Mnogi od njih su poznati i radili su u međunarodnim finansijskim organizacijama. Želimo da napravimo dokument koji bi predložio reformu privrede, posebno transformaciju svojine. Aktivno pratimo i saveznu u republičku vladu i u izvesnoj meri podržavamo ono što je dosad uradio Ante Marković u suzbijanju inflacije, kao i njegovu jugoslovensku opciju. U svom programu, međutim, planiramo i konkretne predloge, za neke velike sisteme, što ćemo staviti na uvid jugoslovenskoj javnosti. S druge strane, imamo oko 150 lekara koji se ujedinjuju u zdravstvenoj komisiji pa mislim da ćemo imati i vrlo privlačan program reorganizacije zdravstva. U stranci je okupljeno mnogo stručnjaka raznih profila, pa ćemo imati i programe u oblasti kulture, nauke, obrazovanja, socijalne politike, nezavisnih sindikata i, posebno, poljoprivrede. Drugim rečima, mi smo stranka, koja se sprema na dug politički život — bilo na vlasti ili u opoziciji. Uvek ćemo imati konstruktivne programe. Ne zanima nas trenutni bum pojedinih zapaljivih parola.

Neće moći

● Kad očekujete izbore u Srbiji? Najpre smo prognozirali da će vlast u Srbiji maksimalno nastojati da produži svoj monopol. Sve je na to ukazivalo. Mislim da ih njihovo dosadašnje ponašanje apsolutno ne kvalifikuje kao one koji su spremni da omoguće i ubrzavaju višestranaštvo. To pokazuje i referendum o ustavu i izborima. Međutim, upravo me iskustvo sa referendumom upozorava na drugu mogućnost — da nije isključeno da će hteti na isti način, preko noći, da proglase raspisivanje izbora i brzinom obezbede rezultate u svoju korist.

O takvoj opasnosti smo razgovarali na Glavnom odboru i naš je stav da se izborna procedura —

drugi korak reforme DR STEVAN LILIĆ, PROFESOR PRAVNOG FAKULTETA U BEOGRADU

Uprava za lomljenje kičme

Dosadašnji model državne uprave svodio se na pravom regulisanu prinudu ● Neadekvatnom reformom administracije dovodi se u pitanje i ekonomska reforma ● Zašto izmene zakona ne rade stručnjaci?

Nema valjda Jugoslovena koji se barem jednom nije požalio na rad organa uprave, bilo da je reč o šalterskom službeniku, glomaznom državnom aparatu ili izdavanju dozvola, uverenja, rešenja. Duboko smo zakoračili u ekonomsku reformu, a i stručnjaci kažu da je njen „brat blizanac" baš ta uprava, birokratizovana i zastarela. U proceduri izmena je, zbog toga, i Zakon o osnovama sistema državne uprave koji bi trebalo da ponudi kompletnu reformu kako bi građanin u dodiru sa državom postao umesto podanika ravnopravan partner. Šta se u sadašnjoj fazi „prepravki" državnog aparata pokazuje, i hoćemo li se zaista, novim propisima u ovoj oblasti, približiti savremenom svetu?

— Dosadašnji model uprave pokazao je njen autoritativan karakter i svodio se na pravom regulisanu prinudu, tako da se praktično moglo propisivati što se htelo, kaže **dr Stevan Lilić**, profesor Upravnog prava beogradskog Pravnog fakulteta. Brdo propisa, takozvani legalicizam, međutim, svakako nije garancija pravne države u smislu suštine načela „vladaine pravičnosti". Osim o pravu naime treba voditi računa i o efikasnosti i pravičnosti. To znači da u pružanju različitih usluga i komunikaciji sa građaninom državni aparat mora dati određen kvalitet. Ovo pitanje je veoma važno jer razvijeno društvo pored tržišne ekonomije karakteriše i efikasan upravni sistem.

Umesto toga celokupna uprava kod nas se na žalost svela na „aparat vlasti" koji formalno postupa na osnovu zakona i propisa. Zato nije čudo što vlada predstava o „upravi pendreka". U predstojećoj reformi valja se opredeliti za upravni sistem koji bi bio sredstvo zaštite prava građana i svojom organizacijom podrška opštedruštvenoj reformi.

— Tome se sada pokazuju veliki otpori, veli naš sagovornik. Osnovno je da izmene ovog Zakona

KAKO POSTATI GRAĐANIN: Dr Stevan Lilić

ti se liniji manjeg otpora — ne treba da čudi kad se zna da je recimo, rukovodilac Zavoda čovek pod čijom rukom je ispisan tekst uredbe o takozvanom Tajnom službenom listu — nonsensu države sa ambicijama da bude pravna. Šta reći i o stručnim prinadležnostima savetnika ove ustanove među kojima je i jedan stručnjak — specijalista za inspekciju?

Neadekvatnom reformom upravnog sistema u velikoj meri se dovodi u pitanje i ekonomska. Nema sumnje, tvrdi Stevan Lilić, da u oblasti privrede Savezna vlada i njen predsednik ima prave stručne resurse kao i u pojedinim pravnim oblastima, recimo krivičnom pravu (postiglo se npr. ukidanje verbalnog delikta), ali se bojim da je situacija sasvim drugačija kad je reč o upravi. Zato ostaje dilema

Zaštita državnog ugleda

U mnogim zemljama građani u kontaktu sa državom nemaju problema. Ako je, recimo, Francuz nezadovoljan ponašanjem šalterskog službenika, on će se požaliti posebnom zaštitniku prava takozvanom — ombudsmanu. Njegova je nadležnost da štiti interes građana tako što će u parlamentu otvoriti debatu o (mal)tretmanu uprave. Država na taj način pokazuje koliko drži do sopstvenog — ugleda.

rade stručni ljudi i specijalizovane institucije. Zavod za unapređenje uprave u čijoj je nadležnosti izrada radnog teksta pomenutog propisa bavi se, recimo, teorijskimm pitanjima na primer „pojma pravne države", tako da je sadašnji zakonski projekt najblaže rečeno zastareo — i daleko od evropskih tendencija. Materijali su, reču, bezlični, nejasni i apstraktni. Malo ko se osvrće na komparativne sisteme u drugim zemljama, iako je logično u njima naći uzore.

Postupanje kom smo inače skloni — da sami sve najbolje znamo te da je jednostavnije prikloni-

kako sačiniti projekat koji mora uzeti u obzir depolitizaciju uprave kao i budući višepartijski sistem. Za sada ništa od toga nije uvaženo, ali se vodi računa o besmislenim propisima kao na primer, utvrđuju nadležnost vlade da odredi početak i kraj radnog vremena službenika! Stvari će i kod nas doći na svoje mesto uveren sam, tek kad se izmeni stav po kom je državna uprava kičmeni stub savremene države. Pre sam za mišljenje, da ovakvoj državnoj upravi kakva je naša kičmu — treba slomiti.

B. OPRIJAN-ILIĆ

PRIOPĆENJE PREDSJEDNIŠTVA HRVATSKE O REPUBLIČKOM USTAVU | **OSVRT**